

“ระเบียบ ความเชื่อ และการต่อต้าน” : การสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษา ในนวนิยายวายเรื่อง คาช ของปราปต์ Regulation Belief and Resistance : Politics of Power in School Setting of BL Novel Kath by Prapt

ณัฐวุฒิ สำลี¹ (Nattawut Sumlee)¹

พัชลินจ์ จินนูน² (Phatchalin Jeenoon)²

สมิทธิ์ชาติ พุมมา³ (Samitcha Pumma)³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายวายเรื่อง คาช ของปราปต์ นำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายวายเรื่อง คาช ของปราปต์ กล่าวถึงที่มาของการใช้อำนาจใน 3 ลักษณะ คือ 1) ตัวบุคคล 2) กฎระเบียบ และ 3) สิ่งเหนือธรรมชาติ ส่วนกระบวนการใช้อำนาจมี 3 ลักษณะ คือ 1) กลุ่มผู้ใช้และผู้ถูกใช้อำนาจ ได้แก่ การใช้อำนาจในกลุ่มผู้บังคับบัญชาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้อำนาจในกลุ่มอาจารย์ต่อนักเรียน และการใช้อำนาจของรัฐต่อโรงเรียน 2) พื้นที่ในการใช้อำนาจ ได้แก่ พื้นที่โรงเรียน และพื้นที่

¹นิสิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: Nattawutsl2810@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: phatchalinj@hotmail.com*

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: samitchapumma@yahoo.com

¹Student, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla Province, 90000, Thailand, E-mail: Nattawutsl2810@gmail.com

²Associate Professor Dr., Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla Province, 90000, Thailand, E-mail: phatchalinj@hotmail.com

³Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla Province, 90000, Thailand, E-mail: samitchapumma@yahoo.com

*Corresponding author : E-mail address : phatchalinj@hotmail.com

สาธารณะ (พื้นที่ชุมนุมหรือสื่อออนไลน์) และ 3) ลักษณะของการใช้อำนาจ ได้แก่ การใช้อำนาจผ่านคำพูด การใช้อำนาจผ่านน้ำเสียง และการใช้อำนาจผ่านการกระทำ ผลของการใช้อำนาจ มีดังนี้ 1) การแบ่งฝ่าย 2) ความไม่เท่าเทียม 3) ความขัดแย้ง 4) การต่อต้าน/ขัดขืน 5) ความสัมพันธ์ตึงเครียด 6) การหลีกเลี่ยง 7) การถูกกดทอน และ 8) ความหวาดกลัว การศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นกลไกของอำนาจไหลเวียนอยู่ในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : อำนาจ , นวนิยายวาย , สถานศึกษา

Abstract

This article aims to examine the exercise of power through educational institutions in the BL novel *Kath* by Prapat, employing descriptive and analytical methods. The findings reveal that *Kath* by Prapat discusses the sources of power in three forms: 1) individuals, 2) regulations, and 3) supernatural forces. Regarding the process of power exercise, it encompasses three dimensions: 1) groups of power users and those subjected to power, including power exercised by superiors over subordinates, teachers over students, and the state over schools; 2) spaces for power exercise, such as school settings and public areas (gatherings or online platforms), and 3) forms of power exercise, namely verbal power, vocal power, and action-based power. The outcomes of power exercise manifest as follows: 1) factionalization, 2) inequality, 3) conflict, 4) resistance/defiance, 5) deteriorating relationships, 6) avoidance, 7) diminished agency, and 8) fear. This study clearly elucidates the mechanisms of power circulation within educational institutions.

Keywords : Power, educational institutions, BL novel

บทนำ

การนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมในวรรณกรรมปัจจุบันมีการขยายขอบเขตและรูปแบบอย่างหลากหลาย หนึ่งในแนววรรณกรรมที่ได้รับความนิยม คือ “นวนิยายวาย” ที่มีจุดเด่นในการถ่ายทอดเรื่องราวความรักระหว่างตัวละครชาย นัทรณัย ประสานนาม (2562:17-18) กล่าวว่า นวนิยายวายเป็นวรรณกรรมที่นำเสนอความรักระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน นักเขียนได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมยาโยอิ (Yaoi) ของญี่ปุ่น วัฒนธรรมนี้เกิดขึ้นจากงานเขียนแนวประชาานิยมที่มุ่งนำเสนอความรักระหว่างเด็กหนุ่มหรือชายหนุ่ม โดยผู้ผลิตและผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เมื่อสังคมเริ่มเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางเพศมากขึ้น นวนิยายวายก็ได้รับความนิยมและเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว นักเขียนนวนิยายวายมีทั้งชายและหญิง แต่กลุ่มนักเขียนหญิงจะมีจำนวนมากเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม นักเขียนชายที่สร้างผลงานโดดเด่นก็มีไม่น้อย หนึ่งในนั้นคือ ปราปต์ หรือ ชัยรัตน์ พิพิธพัฒนาปราปต์ ผู้สร้างสรรค์นวนิยายวายที่สะท้อนประเด็นทางสังคมอย่างลึกซึ้ง

ผลงานของปราปต์ มีลักษณะเด่นในแง่วิธีการนำเสนอ โดยใช้โครงเรื่องที่มิปริศนาและความซับซ้อน ผสมผสานวรรณกรรมแนวสืบสวน ดราม่า และสังคมวิพากษ์ สอดแทรกประเด็นทางสังคม เช่น อำนาจ สิทธิเสรีภาพ และความหลากหลายทางเพศ ใช้ตัวละครเป็นตัวแทนของกลุ่มความคิดต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความขัดแย้งในสังคม ผลงานเด่นที่จัดอยู่ในกลุ่มนวนิยายวายของปราปต์ ได้แก่ “คุณหมิปาฏิหาริย์” ซึ่งนำเสนอปัญหาของชายรักชายในครอบครัว ผ่านการเล่าเรื่องที่ผสมผสานความแฟนตาซีกับดราม่าสังคม และ “คาร” (2564) ซึ่งมีเนื้อหาวาดด้วยอำนาจในสังคม โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นใหม่กับผู้มีอำนาจในบริบทต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมสิทธิเสรีภาพ และการแสดงออกของกลุ่ม LGBTQ+

คาร เล่าเรื่องราวความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในโรงเรียนชายล้วนเอกชนชื่อศุภพโล อันมีที่มาจากคำสาปของตระกูลผู้ก่อตั้งโรงเรียนที่มักจะมีเหตุการ์ณร้ายแรงในช่วงที่เกิด “สริยุคราส” ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ คือ อุบัติเหตุกระถางต้นไม้ตกใส่คน อุบัติเหตุรถชนคน ของสำคัญถูกขโมยอย่างไร้ร่องรอย และไฟไหม้ เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มเกิดขึ้นตามลำดับเวลา อีกทั้ง สารวัตร์นักเรียนผู้ที่มีอุดมการณ์ ยึดมั่นในกฎระเบียบพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ท่ามกลางกระแสการต่อต้าน

ของนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน ที่เป็นผลมาจากการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มคนรุ่นใหม่ และความสั่นคลอนของตำแหน่งสารวัตรนักเรียน อีกทั้งเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายปกครองให้มีอำนาจในการควบคุมนักเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน

นวนิยาย “คาร” ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเล่าเรื่องความรักระหว่างชายกับชาย เพื่อส่งเสริมการยอมรับทางเพศ แต่ยังขยายไปถึงประเด็นทางอำนาจ เช่น การประท้วงของเยาวชน การเรียกร้องสิทธิของนักเรียน และการใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อแสดงจุดยืนทางการเมือง ผู้เขียนใช้บริบทโรงเรียนเป็นฉากหลัก ซึ่งเปรียบเสมือนสังคมจำลองที่สะท้อนกลไกอำนาจในมิติที่หลากหลาย นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการควบคุมอัตลักษณ์ของกลุ่ม LGBTQ+ ผ่านกฎระเบียบ วัชกรรม และภาพลักษณ์ที่ถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจ อันนำไปสู่ความกดดันและผลกระทบที่ตามมา การกดทับนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบเพียงบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เหล่านั้น แต่ยังส่งผลไปถึงโครงสร้างของสังคมโดยรวม ซึ่งนำไปสู่คำถามเกี่ยวกับความชอบธรรมของอำนาจ ความเป็นธรรมในโครงสร้างทางสังคม และสิทธิในการแสดงออกของบุคคล ความขัดแย้งเหล่านี้ปรากฏให้เห็นผ่านตัวละครและสถานการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง ที่สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของอำนาจในสังคมไทยร่วมสมัย ผู้เขียนนำเสนอการใช้อำนาจอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ที่มาของอำนาจ วิธีการใช้อำนาจ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้และผู้ถูกใช้อำนาจ ตลอดจนผลกระทบของอำนาจในสังคม ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา เนื่องจากอำนาจเป็นปัจจัยสำคัญที่แฝงอยู่ในทุกระดับของความสัมพันธ์ทางสังคม ประมวล รุนจนเสรี (2547:15) กล่าวว่า อำนาจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม ขณะที่รัตนา ไตสกุล (2548:1-2) อธิบายว่าอำนาจเป็นความสัมพันธ์ที่แทรกซึมอยู่ในทุกแง่มุมของชีวิต ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับรัฐ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีการศึกษาประเด็นการสร้างอำนาจในนวนิยาย “คาร” อย่างชัดเจน งานวิจัยก่อนหน้านี้นักเน้นไปที่ประเด็นอื่น เช่น วรรณนะ หนูหมื่น (2551:35-74) ศึกษาปัญหาและคุณค่าของมนุษย์ในนวนิยาย รักร่วมเพศ บงกชกร ทองสุก (2560:15-39) วิเคราะห์อัตลักษณ์ทางเพศในนวนิยาย สะท้อนสังคมเพศที่สาม วรางคณา สุขม่วง (2560:1-10) ศึกษาภาพสะท้อนคนรัก

เพศเดียวกันในสังคมผ่านภาพยนตร์ไทย และนวนิยาย ซูวรรณรัตน์ (2564) วิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณกรรมวายในการนำเสนอปัญหาความสัมพันธ์ ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาประเด็นการใช้อำนาจในนวนิยายวาย โดยเฉพาะในสถานศึกษาด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายวายเรื่อง “คาธ” ของปรปต์ เพื่อขยายขอบเขตองค์ความรู้นวนิยายต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาประเด็น “อำนาจ” ผ่านนวนิยายวาย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดยวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง คาธ ในแง่ของ อำนาจระหว่างตัวละครหลัก อำนาจทางโครงสร้างสังคมที่สะท้อนในเรื่อง อำนาจที่แฝงอยู่ในภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากตัวบทนวนิยายและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่รวบรวมจะถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อศึกษาการสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายเรื่อง คาธ

การทบทวนวรรณกรรม

อำนาจ หมายถึง ความสามารถในการสร้างผลกระทบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยประมวล รุจนเสรี (2547:15-17) กล่าวถึงความหมายของ “อำนาจ” ว่า ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่า “อำนาจ” เกิดขึ้นในโลกนี้ตั้งแต่เมื่อใดมีที่มาจากแห่งใด แต่ก็ยอมรับกันว่าอำนาจเป็นตัวแทรก เป็นตัวดลบันดาลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวถึงระดับประเทศถึงระดับโลก อำนาจจะแทรกซ้อนอยู่กับความสัมพันธ์ คำว่า “อำนาจ” ตรงกับภาษาอังกฤษ “POWER” มีความหมายว่า สภาพทางการครอบครองคุณภาพของจิตใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า “กำลังใจ” สภาวะที่มีกำลังเพียงพอที่จะมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั่วโลก และการมีอำนาจบริหารจัดการหรือมีอิทธิพลหรือมีอำนาจหน้าที่ อำนาจก็มีผลต่อการควบคุมสังคม เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความเรียบร้อย ตามความต้องการของผู้มีอำนาจ ดังที่ สุธรรม ธรรมรงค์วิทย์ (2519:32) กล่าวถึง แนวคิดเรื่อง อำนาจและการควบคุมในสังคมสมัยใหม่ที่

เปลี่ยนแปลงจากภาพของการควบคุมในแบบเดิมที่เคยมองว่าการควบคุม สุทธิธรรม ยังได้กล่าวถึง Michel Foucault ผู้ที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญในการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของอำนาจและเรื่องเพศของสังคมสมัยใหม่ พูโกต์มองว่า วาทกรรม (discourse) เป็นกลไกสำคัญในการสร้างและคงไว้ซึ่งอำนาจ โดยอำนาจไม่ได้อยู่ที่บุคคลหรือสถาบันใดเพียงแห่งเดียว แต่กระจายอยู่ในเครือข่ายความรู้ คำพูด และการปฏิบัติทางสังคม

กล่าวโดยสรุป อำนาจ คือ ความสามารถของบุคคลในการสร้างผลกระทบอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดขึ้นในโลกหรือกับสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา โดยมีจุดประสงค์ในการควบคุมพฤติกรรมของคนอื่นทั้งทางตรงโดยการบังคับและทางอ้อมโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สังคมเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย ซึ่งสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างอำนาจก็คือวาทกรรม

ผลการศึกษาการสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายวายเรื่อง คาค ของปราปต์

นวนิยายวายเรื่อง คาค ของปราปต์ นำเสนอการสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายวายเรื่อง คาค ของปราปต์ ที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม โดยให้ “ระเบียบ ความเชื่อ และการต่อต้าน” เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่พยายามใช้อำนาจเพื่อรักษาผลประโยชน์และชื่อเสียงของตนหรือองค์กร กับกลุ่มที่พยายามปลดแอกจากกฎระเบียบที่ไม่มีความเป็นธรรม และสร้างพื้นที่เสรีให้กับตนเอง สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบันที่มีการพูดถึง “สิทธิเสรีภาพ” กันในวงกว้าง อีกทั้งยังนำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจที่มีความสัมพันธ์กับมิติทางเพศ เช่น เพศชายต้องดีกว่าเพศหญิง เพศที่สามหรือเพศทางเลือก คือ กลุ่มที่น่ารังเกียจ เป็นต้น

ตัวบทนำเสนอการสร้างอำนาจในบริบทของสถานศึกษา ผ่าน อักก์ และ อายัน (อาย) ซึ่งเผชิญกับกฎระเบียบที่เข้มงวดในโรงเรียน เรื่องราวเริ่มต้นจากเหตุการณ์แปลกประหลาดที่ทำให้นักเรียนเชื่อว่าเป็น “คำสาป” แท้จริงแล้วเป็นแผนของ อักก์ เพื่อรักษากฎระเบียบเดิมไว้ อักก์ต้องการให้โรงเรียนคงอำนาจผ่านวาทกรรม “นักเรียนที่ดี” และ “ครูที่ดี” ขณะที่ อายัน พยายามเปิดโปงความจริงและต่อต้านกฎเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม ความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับฝ่ายปกครองทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนนำไปสู่การเปิดเผยว่า อักก์เป็นผู้สร้างสถานการณ์คำสาป และอำนาจใน

การควบคุมนักเรียนควรได้รับการตั้งคำถาม ในท้ายที่สุด อักก็ถูกพักการเรียน ทำให้เขาเข้าใจครอบครัวและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมมากขึ้น

นวนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าอำนาจที่แทรกซึมอยู่ในทุกระดับของสังคมสามารถสร้างทั้งการควบคุมและการเปลี่ยนแปลงได้ ผู้เขียนได้นำเสนอการสร้างอำนาจในพื้นที่สถานศึกษาที่ความสัมพันธ์กับกฎระเบียบและการใช้อำนาจในการควบคุมคน การใช้อำนาจสร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นในวงกว้าง โดยผู้ใช้มีจุดประสงค์ในการควบคุมพฤติกรรมของคนอื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วย

1. ที่มาของอำนาจ อำนาจสามารถสร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการใช้อำนาจในบริบทต่าง ๆ พบว่า ที่มาของอำนาจมาจาก 3 แหล่ง ดังนี้

1.1 ตัวบุคคล ตัวบุคคลสร้างผลกระทบ ครอบงำหรือบังคับให้คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมปฏิบัติตามความต้องการของบุคคลนั้น ๆ หรือกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกเกรงกลัวในพลังอำนาจ บุคคลเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้การส่งพลังอำนาจนั้นประสบความสำเร็จ ดังนวนิยายวางเรื่องคาธ

“ใช่” พ่อใหม่เล่าต่อไปว่าผู้ปกครองของพวกสาวตรีนักเรียนใหญ่โตทั้งนั้นช่วยกันลอบบีงนลูก ๆ พันผิดแล้วกลบเรื่อง จนใครต่อใครเชื่อว่าอุบัติเหตุครั้งนั้นเกิดจากอาคารพณศาสาป โรงเรียนสงบลองอำนาจเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายต่อต้านคือแพะบูชาญูที่ใคร ๆ ก็สมน้ำหน้า (คาธ:410)

“ผู้ปกครองของพวกสาวตรีนักเรียนใหญ่โตทั้งนั้น” ประโยคนี้ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการกระทำบางสิ่งบางอย่างต่อสังคมได้อย่างง่ายดายและเปิดเผย แม้ว่าจะขัดต่อกฎระเบียบบางประการ คือการทำให้คนที่ผิดเป็นถูก เกิดความชอบธรรม ด้วยลักษณะของบุคคลที่คนในสังคมให้ความเคารพเกรงใจ จึงกลายเป็นพลังอำนาจหรืออาจเรียกอย่างได้ว่า “บารมี” ที่ทำให้สามารถกระทำเรื่องดังกล่าวได้ สิ่งที่ตอกย้ำถึงพลังอำนาจที่มาจากบุคคลคือ การที่เรียกฝ่ายกระทำว่า “ฝ่ายอำนาจ” ซึ่งมีนัยว่าเป็นฝ่ายที่จะเป็นผู้ตัดสินชี้ทางว่าถูกหรือผิดอย่างไร แตกต่างจากอีกฝ่ายที่มีแต่คนสมน้ำหน้า เพราะไม่ได้มีอำนาจหรือบารมีเท่ากับบุคคลจากอีกฝ่าย

1.2 กฎระเบียบ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้พลังอำนาจนั้นเกิดความชอบธรรม มักมาในรูปแบบของการวาง “กฎ” ที่ได้รับการยอมรับ เป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในสังคม เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความยุติธรรม และเป็นกรอบปฏิบัติให้แก่คนในสังคม ดังการตั้งสรวัตรนักเรียนที่มีผลมาจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 ในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เพื่อทำหน้าที่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา ที่ยังคงมีมาถึงปัจจุบัน เป็นการสร้างอำนาจที่มีที่มาจากกฎระเบียบที่ได้มีการประกาศไว้ ดังนี้

ในหลายโรงเรียนก็ยังคงตำแหน่งนี้ ถือว่าเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พี่เมธแฟนหนุ่มของพี่สาวอ๊ก ก็ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา และในขั้นต้นอ๊กก็ได้รับการอบรมจากรายนั่นอีกที มันเป็นเวลาอันแสนสุขเมื่อครั้งยังอยู่ใต้ปีกคนที่เขาเห็น เป็นแบบอย่าง คอยช่วยเหลืองานจัดระเบียบความเป็นไปในโรงเรียน เขารู้สึกว่าตัวเองมีค่า และถึงแม้ในวันนี้ยังไม่ปลดอสรวัตรนักเรียนได้ป่า ทุกสายตาต่างก็มองมาด้วยความยำเกรงชื่นชม (คาระ:84-85)

สรวัตรนักเรียนเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจมาก คอยจัดระเบียบความเป็นไปในโรงเรียน ซึ่งเกิดจากระเบียบของโรงเรียนที่มอบอำนาจหน้าที่เหล่านี้ให้แก่กลุ่มสรวัตรนักเรียน จึงทำให้สรวัตรนักเรียนมีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ตามกฎระเบียบ มีอำนาจในการสอบสวน ตรวจสอบ ควบคุม เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงและความเป็นระเบียบของโรงเรียน ตำแหน่งดังกล่าวยังได้ถูกยอมรับจากนักเรียนในโรงเรียน เพราะเป็นบุคคลต้นแบบ น่าเกรงขาม ต้องให้ความเคารพ นั้นทำให้เห็นถึงอำนาจของสรวัตรนักเรียน

1.3 สิ่งเหนือธรรมชาติ การสร้างพลังอำนาจโดยการใช้สิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อ คาถาอาคม คำสาป ตำนาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมความเป็นระเบียบในสังคม ดังตัวอย่าง

โรงเรียนสำหรับบุรุษถูกวางแผนก่อตั้งขึ้นด้วยทรัพย์สินสมบัติส่วนหนึ่งของตระกูล แม้เมื่อลูกหลานคิดทุจริตหรือหักพาดเงินสู่ส่วนอื่น แต่ละรายก็ประสบเคราะห์กรรมนานาน่าพรันพริ้ง ท้ายสุดมีคนค้นพบแผ่นหนังแปลก ๆ ในกำปั้นเก่าใต้ถุนคฤหาสน์ บนแผ่นหนังจารเลขยันต์และอักขระโบราณด้วยโลหิต ลงวันเวลา

ขณะที่มีมติตะวันตกับ สบประจักษ์ก็ตามที่เกาะเกี่ยวกับศุภผลที่ชาวขบถต่อเจตนารมณ์บรรพบุรุษและคิดคดมาตุภูมิ (คารุ:16)

ลักษณะของอำนาจที่มาจากสิ่งเหนือธรรมชาติในนวนิยายนั้น คือ “คำสาป” ที่เกิดจากความไม่พอใจ โกรธแค้นในตัวผู้อื่น คนที่ทำไม่ดีก็เลยกลัวอาถรรพ์ คำสาปแช่งในแง่นี้มีความเกี่ยวข้องกับการ ลงโทษ จึงทำให้คนในสังคมที่มีการนับถือผีกลัวต่อคำสาป และ คำสาปที่ว่านั้นจะให้ร้ายต่อผู้ที่คิดทุจริตฉ้อโกงต่อการบริหารจัดการในโรงเรียน ดังการใช้ คาถาอาคมจารอักขระโบราณลงบนแผ่นหนังเพื่อการสาปแช่งโดยทำในวันที่เกิดสุริยคราสเพื่อให้เกิดความน่ากลัวมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ภัณฑิร วงษ์จันทร์เพ็ญ (2562:23) ได้กล่าวถึง สุริยคราส หรือสุริยุปราคาว่า เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ โดยทั่วไปตามแนวทางโหราศาสตร์และความเชื่อ การที่คราสพาดผ่านประเทศใด โดยเฉพาะที่สามารถมองเห็นคราสนั้นได้ มักจะมีแนวโน้มในการเกิดเหตุการณ์ร้าย ๆ

คำสาปที่ปรากฏในนวนิยายใช้ควบคุมความประพฤติของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเกรงกลัวต่อคำสาป ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด และต้องระวังตัวไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกรทาง เพราะเกรงกลัวต่อคำสาปดังเหตุการณ์ที่ถั่วพู พยายามพูดให้อายันเคารพและทำตามกฎระเบียบของโรงเรียนโดยหยิบยกเรื่องคำสาปมาเป็นเครื่องเตือนใจ แสดงให้เห็นถึงการที่คนในสังคม (โรงเรียน) พยายามใช้ตำนานหรือคำสาปเป็นเครื่องมือให้นักเรียนรู้สึกเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำผิด ด้วยบริบทของสังคมที่มีการนับถือผีมาก่อนที่จะมีศาสนาเข้ามา ทำให้ความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติยังคงฝังรากอยู่ในชุดความคิดของผู้คน สิ่งเหนือธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนรู้สึกเชื่อโดยปราศจากเหตุผลการใช้ตำนานเรื่องเล่า จึงเป็นการผลิตซ้ำ เพื่อในการควบคุมพฤติกรรมของคนในโรงเรียนที่มาของอำนาจทั้ง 3 ประเภท เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการใช้อำนาจโดยการนำพลังอำนาจที่ได้เหล่านี้ไปใช้ในการสร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ ทั้งนี้ แม้อำนาจทั้ง 3 ประเภทจะมีลักษณะแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันคือมักเกิดขึ้นจากกลุ่มผู้นำหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในสังคมที่มีอำนาจในการควบคุม เป็นผู้ออกกฎ เป็นผู้สร้างวาทกรรม และเป็นผู้ที่สร้างเรื่องราวที่เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อให้อำนาจและกระบวนการใช้ควบคุมคนมีความชอบธรรม

2. กระบวนการใช้อำนาจ คือ กระบวนการที่ผู้มีอำนาจใช้ในการสร้างผลกระทบต่ออบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ โดยสามารถจำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ใช้อำนาจและกลุ่มผู้ถูกใช้อำนาจ คือ กลุ่มผู้มีอำนาจที่ใช้พลังอำนาจเพื่อเกิดผลกระทบ การครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมหรืออีกฝ่ายให้เป็นไปตามความต้องการ ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะตรงกันข้ามและเป็นคู่ ๆ จำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1.1 การใช้อำนาจในกลุ่มผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา มักอยู่ในพื้นที่ของโรงเรียน โดยตัวละครผู้บังคับบัญชาจะทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลกฎระเบียบ ความประพฤติของครูและนักเรียน และคอยตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นคู่กรณีที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียนหรือนักเรียนด้วยกันเอง ด้วยการขู่กีดกัน ทำทัณฑ์ หรือลงโทษด้วยวิธีอื่น ๆ ซึ่งทำให้อีกฝ่าย คือ ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เกิดความรู้สึกอึดอัด และยำเกรง ถือว่าเป็นการใช้อำนาจต่ออีกฝ่ายด้วยหน้าที่การงาน ดังเหตุการณ์ที่ปรากฏต่อไปนี้

ชาดก-บุลดีดอก ไม่มีใครอยากเห็นบุลดีดอกยิ้มหรือหัวเราะ เพราะใตริมฝีปากหนาเยอะคือเขี้ยวแหลมทั้งสิ้น นี่เป็นสาเหตุที่คนไม่ชอบนั่งอยู่ในห้องปกครอง เมื่อต้องนั่งอยู่ เธอก็จะพยายามหางานมาทำร่นววยเพื่อลี้มใครอีกคนข้าง ๆ แม้ได้จะอยู่ในระนาบเดียวกันคนเป็นอาจารย์ใหม่ก็อดรู้สึกไม่ได้ คนข้าง ๆ มักถอยเก้าอี้ห่างไปเบื้องหลัง ใช้สายตาดูตนได้แว่นกลมหนา สังเกตการณ์เธอตลอดเวลา เป็นอาจารย์ฝ่ายปกครองที่คอยจับตาดูอาจารย์ฝ่ายปกครองอีกที (คาร:123)

การใช้อำนาจนั้นมักมาในรูปแบบของการ “ขอความช่วยเหลือ” ซึ่งมีนัยของการบังคับ ดังที่ครูผู้สอนทุกคนต้องทำตามคำสั่งที่มาจากอาจารย์ชาดก ซึ่งเมื่อพิจารณาตามลักษณะของกลุ่มผู้ใช้อำนาจและกลุ่มผู้ถูกใช้อำนาจ อาจารย์ฝ่ายปกครองก็จะมีสถานะเป็นหัวหน้า ที่สั่งการอาจารย์คนอื่น ๆ ที่เหมือนเป็นลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้อำนาจในการขอความช่วยเหลือจากครูคนอื่น ๆ ไม่ได้เป็นเพียงการขอลอย ๆ เพื่อให้ดูเหมือนการสร้างอิทธิพลในหน้าที่

การงานและการควบคุมความประพฤติเท่านั้น แต่ยังมีกรติดตามและรายงานพฤติกรรมของครูที่ได้รับมอบหมาย โดยสารวัตรนักเรียนคือ อักก์ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้สั่งการ คอยสอดส่องดูแลอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งคอยนับคำถามที่ครูถามอาัยนอย่างไรก็ตาม อักก์เองก็ถือเป็นคนที่อยู่ในกลุ่มของผู้ที่ถูกใช้อำนาจด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของอาจารย์ขาดก แม้ว่าจะเป็นที่ที่โดยชอบธรรม แต่ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของความต้องการของอาจารย์ผู้สั่งการ ซึ่งถือเป็นผู้ถูกรับงำให้เป็นไปตามความต้องการ การใช้อำนาจในลักษณะนี้ ทำให้เห็นกลุ่มผู้มีอำนาจสูงสุดแค่เพียงกลุ่มเดียวหรือบุคคลเดียวที่ส่งอำนาจถึงกลุ่มอื่น ๆ ในขณะที่เดียวกันในแต่ละกลุ่มก็ยังมีกรใช้อำนาจต่อกันด้วย เช่น ครูมีอำนาจที่ใช้กับนักเรียน ส่วนนักเรียนก็พยายามสร้างอำนาจในการต่อรองกับครู ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เห็นว่ากลุ่มผู้มีอำนาจในสังคมหรือมนบริบทต่าง ๆ จะเป็นผู้ที่ควบคุมความเป็นสังคม คือการอยู่ร่วมกัน อาจจะเป็นรูปแบบบทบาท หน้าที่ อาชีพ เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มนี้ก็จะมีการใช้อำนาจต่อไปเป็นทอด ๆ จนถึงผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจล่างสุด

2.1.2 การใช้อำนาจในกลุ่มอาจารย์กับนักเรียน บริบทสังคมได้ให้ความสำคัญกับครูหรืออาจารย์เป็นอย่างมาก สังเกตได้จากการที่มีพิธีกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับครู เพื่อแสดงถึงความระลึกถึงบุญคุณของครูต่อนักเรียน โดยลักษณะความสัมพันธ์นี้จึงทำให้อาจารย์มีอำนาจต่อนักเรียนโดยปริยาย คือ เมื่อนักเรียนยกย่อง เชิดชู ให้เกียรติ ให้ความเคารพต่อครู ก็ย่อมมีความเกรงใจและยอมอยู่ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ การใช้อำนาจของอาจารย์จะปรากฏทั้งในห้องเรียนและพื้นที่อื่น ๆ เพื่อทำให้นักเรียนมีความเกรงกลัว เมื่อเห็นอาจารย์ที่ดุหรืออาจารย์ที่ตัวเองกลัวก็จะแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อาจารย์ขาดกไม่มีตาดภาชนะใช้แล้วอยู่ในมือ แสดงว่าที่เดินมาตรงนี้ก็เพราะวสุวัฒน์กับอาจารย์ศนิ โดยเฉพาะ สายตาหลังแว่นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบน ๆ มีอำนาจคล้ายจะส่งกระแสไฟฟ้าชอร์ตตรงมาได้ การวางตัวของคนข้างเด็กหนุ่มเปลี่ยนไปทันที รอยยิ้มกว้างหุบลงเป็นสีหน้าเรียบ แม้มุมปากยกอยู่แต่ดูจำใจแถมประดักประเดิดเสียงที่เซ็กส์สภาพห่างเหิน “ถ้ามีอะไรให้ครูช่วย ก็บอกแล้วกันนะ” (คาธ:339)

ผู้แต่งสื่อให้เห็นการใช้อำนาจของอาจารย์ยุคใหม่อย่างน่าสนใจว่า ไม่เน้นการบังคับขู่เชิญลงโทษนักเรียนหรือใช้กำลัง แต่ออกกฎระเบียบในโรงเรียน เมื่อผู้อำนาจออกกฎและใช้กฎเป็นเครื่องมือในการควบคุม การใช้อำนาจจะเกิดความชอบธรรม แม้หลายคนมองเห็นถึงความไม่ยุติธรรม แต่ก็ต้องยอมรับ ผู้แต่งได้นำเสนอการต่อต้านกฎของนักเรียนหลายครั้ง ครั้นผู้คุมกฎคือครูใช้อำนาจ อังกฎระเบียบขึ้นมา อีกฝ่ายก็ต้องจำยอมทันที และอาจารย์เองก็พยายามใช้สิ่งเหล่านี้ในการควบคุมทั้งความคิด ความชอบและการกระทำของนักเรียน เช่น เรื่องการใช้โทรศัพท์มือถือ การลัก หรือการให้ความเคารพอาจารย์

อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มของอาจารย์ด้วยกันอาจมีการตั้งคำถามว่า กฎหรือข้อบังคับนั้นมีความสมเหตุสมผลเข้ากับยุคสมัยหรือไม่ แต่การตั้งคำถามไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังที่อาจารย์คนตั้งคำถามเรื่องนี้ขึ้นมาแต่ก็ต้องทำตามกฎระเบียบที่วางไว้ ต่อมาก็กลับเป็นผู้ที่ใช้กฎนั้นในการควบคุมนักเรียนของตัวเองให้เป็นไปตามคาดหวังตามผู้ออกกฎหรือผู้บังคับบัญชาวางไว้ น่าสนใจว่าการใช้อำนาจของอาจารย์กับนักเรียน ไม่ได้เป็นเพียงการใช้อำนาจเพื่อบังคับตามความพึงพอใจเท่านั้น แต่ยังเป็นการบังคับโดยอ้างว่าเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข หรือเพื่อความสะดวกในการเรียนเรียนการสอน ถึงแม้ว่าความเป็นครูจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่การใช้อำนาจจะห่างครูกับนักเรียนก็ยังคงอยู่

2.1.3 การใช้อำนาจของรัฐต่อโรงเรียน อำนาจรัฐ (State power) เป็นอำนาจสูงสุดที่ใช้ปกครองประเทศหรือรัฐ เป็นอำนาจเด็ดขาด แต่บางครั้งเมื่อใช้เกินขอบเขตก็ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ดังการใช้อำนาจของรัฐผ่านตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวกับโรงเรียน เช่น การจัดระเบียบโรงเรียน การแต่งตั้งสรวัดตรนักเรียน การลงโทษนักเรียน การใช้อำนาจของรัฐที่เกินขอบเขตส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ การชุมนุมของนักเรียนและกลุ่มเยาวชน ที่ออกมาเรียกร้องสิทธิ และต้องการแก้ไขกฎระเบียบในโรงเรียน แทนที่รัฐจะออกมาไกล่เกลี่ย กลับพยายามใช้อำนาจในการจัดการความวุ่นวายที่เกิดขึ้นด้วยการส่งตำรวจไปสอดส่องความเรียบร้อยของโรงเรียน โดยไม่ขออนุญาตจากโรงเรียนและอ้างว่ามีความชอบธรรมเพราะแสดงถึงความมั่นคงของรัฐ ดังตัวอย่าง

“เขาเอาไปโยงเรื่องมือบการเมือง”

ผู้เป็นใหญ่ให้คำตอบ คนเคยได้รู้เหมือนกันว่าเด็กหัวรุนแรง กลุ่มที่จัดชุมนุมต่อต้านอาจารย์ในโรงเรียน เป็นกลุ่มเดียวกับที่ประท้วงรัฐบาลและผู้มีอำนาจในประเทศ ระยะเวลาหลังทางการพยายามจัดการเด็กพวกนี้ แต่ไม่ง่ายสถานการณ์บ้านเมืองกำลังถูกจับตา อีกอย่าง มัชฌิมพระรถไม่ใช่โรงเรียนรัฐที่จะสอดมือเข้าไปทำอะไรได้ง่าย ๆ การที่ตำรวจเดินเข้าไปได้ง่าย ๆ นี้เองคงเป็นเรื่องที่ทำให้ทุกคนกังขา (คาธ:225)

รัฐกำหนดให้บุคคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากฝ่าฝืนก็จะมีบทลงโทษที่ชัดเจน ผ่านตัวบทกฎหมาย ซึ่งหากเป็นกฎระเบียบของโรงเรียน ครูจะคำนึงถึงเรื่องอื่น ๆ ทั้งความรุนแรง ความเหมาะสม แต่ถ้าหากเป็นกฎของรัฐ การอนุโลมหรือลดหย่อนกระทำได้ยาก โดยเฉพาะ เรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคง ที่รัฐสามารถกระทำได้อย่างเด็ดขาด ผู้เขียนนำเสนออำนาจของรัฐผ่านระบบการดำเนินงานในโรงเรียน ด้วยการหยิบยกประเด็น “สรวัตรนักเรียน” มาเล่า กลุ่มสรวัตรนักเรียนเป็นหน่วยที่ตั้งจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อ พ.ศ. 2515 เมื่อรัฐออกกฎหรือข้อบังคับทำให้ “สรวัตรนักเรียน” เป็นผู้มีอำนาจในการดูแล ควบคุมความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา แม้ว่าปัจจุบันสรวัตรนักเรียนจะถูกยกเลิกไปแล้ว ในปัจจุบัน บางโรงเรียนยังคงใช้สรวัตรนักเรียนช่วยแบ่งเบาภาระของครูอาจารย์ในการควบคุมความเรียบร้อย เมื่อรัฐออกกฎระเบียบหรือข้อบังคับทางสังคม การกระทำดังกล่าวถึงถือว่าเป็นความชอบธรรมและเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

มีข้อสังเกตว่า การใช้อำนาจของรัฐผ่านสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับอำนาจ 2 ลักษณะ คือ จะเป็นทั้งต้นตอของอำนาจและตัวควบคุมอำนาจ เป็นตัวที่กำหนดว่าใครมีอำนาจทำอะไร และทำได้แค่ไหน ซึ่งไม่มีใครฝ่าฝืนได้ หากฝ่าฝืนต้องรับโทษตามที่วางไว้ กฎระเบียบหรือข้อบังคับทางสังคมที่ออกโดยรัฐมักเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเป็นการบัญญัติโดยผู้นำ ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือการทำข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งได้รับการยอมรับจากคนในสังคม การที่ผู้มีอำนาจกระทำการใด ๆ โดยยึดตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับทางสังคม ก็เกิดความชอบธรรมด้วย การนำเสนอ

เรื่องอำนาจของรัฐกับนักเรียนและครูในโรงเรียนจึงเป็นภาพแทนของพลเมืองที่อยู่ภายใต้กฎหมาย แม้ว่าเด็กจะมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดอย่างไร แต่ก็ต้องถูกรวบงำโดยอำนาจที่เหนือกว่าอยู่ดี รวมถึง กลุ่มผู้ใช้อำนาจอื่น ๆ ดังที่กล่าวมา

2.2 พื้นที่ในการใช้อำนาจ พื้นที่ที่เป็นอาณาบริเวณที่ผู้มีอำนาจใช้ในการสร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ โดยสามารถจำแนกจากพื้นที่ที่เล็กที่สุดไปจนถึงพื้นที่ใหญ่

2.2.1 การใช้อำนาจในโรงเรียน สถานที่สำหรับฝึกสอนนักเรียน ภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์ ถือเป็นสังคมแรกที่เด็กรู้จักหลังจากครอบครัว ลักษณะการใช้อำนาจในโรงเรียน คือ การใช้อำนาจของครูหรืออาจารย์ต่อนักเรียน ซึ่งนำไปสู่ปัญหาห้วงเด็ก โรงเรียน ครู และผู้ปกครอง เช่น การละเมิดสิทธิของนักเรียน การลงโทษนักเรียนเกินสมควร การใช้ความรุนแรงทั้งทางกายและวาจา เป็นต้น โดยโรงเรียนถือเป็นพื้นที่แห่งอำนาจนิยม เพราะเน้นการเชิดชูอำนาจ และอาศัยคำสั่งของครู (ผู้ใหญ่) เป็นเครื่องมือชี้ขาด เป็นพื้นที่ที่ควบคุมความประพฤติของคน ทั้งการแต่งกาย ทรงผม อุปกรณ์เครื่องใช้ ที่ต้องเป็นแบบแผน บางที่อาจมีกฎระเบียบควบคุมไปถึงกิริยาท่าทาง เช่น การให้ความเคารพต่อครู การปฏิบัติต่อครู เป็นต้น สิ่งทีกล่าวนี้อาจนับว่าเป็นผลมาจากค่านิยม และความเป็นครูในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้แต่งยังได้ชี้ให้เห็นพฤติกรรมของครูที่ทำธุรกิจส่วนตัว โดยใช้อำนาจของความเป็นครูแสวงหารายได้ในโรงเรียน โดยใช้เด็กเป็นเครื่องมือ เกิดจากพื้นที่โรงเรียนเอื้อต่อการแสวงหาประโยชน์ของกลุ่มผู้มีอำนาจ ดังนี้

“อັกก็เปิดดูช่วงที่พวกนั้นขึ้นพูดเหมือนกัน มันเป็นความจริง ทั้งนั้นแหละ อำนาจนิยมในโรงเรียน หลักสูตรประสาท ๆ การทิดเด็ก ไม่เท่าเทียม แล้วยังเงินรายได้ของโรงเรียนที่ไม่รู้เอาไปใช้ทำอะไรอีก ตั้งเยอะเยอะทั้งที่ควรนำมาลงทุนกับเด็ก ๆ “ (คาร:360)

นอกจากโรงเรียนจะเป็นสถานที่แห่งอำนาจนิยม สิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของโรงเรียนกับผู้มีอำนาจ ในการส่งเสริมภาพลักษณ์นั้นเพื่อเชิดชูโรงเรียน องค์การหรือต่อตัวบุคคลนั้น ๆ ซึ่งอาจพบเจอจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังที่โรงเรียนศุภพโล

พยายามสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่เป็นผู้นำด้านมารยาทและวิชาการ เมื่อมีการรับรู้ถึงภาพดังกล่าว จะทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติขึ้น ใครที่มีผลงานจะกลายเป็นผู้มีอำนาจ โรงเรียนจึงเอื้อให้กลุ่มผู้ที่มีอำนาจกระทำกริยาใด ๆ ก็ได้ตามใจโดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ดังเหตุการณ์ที่อาจารย์วารวิ ที่มีนิสัยโผงผางชอบทำร้ายความรู้สึกเด็ก ยึดมั่นว่าตัวเองถูกเสมอ แม้จะมีการร้องเรียนแต่ก็ไม่มีผลอะไร เพราะอาจารย์วารวิคือคนที่สร้างผลงานให้แก่โรงเรียนมาโดยตลอด หากผู้มีอำนาจในโรงเรียนมีส่วนร่วมสร้างวัฒนธรรมความเกรงใจต่อผู้ที่มีผลงานเป็นที่เชิดชูตาด้วยแล้ว บุคคลเหล่านี้ก็จะสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบ และไม่เกรงกลัวต่อกฎระเบียบขององค์กร

2.2.3 การใช้อำนาจในพื้นที่สาธารณะ (พื้นที่ชุมนุมหรือสื่อออนไลน์) เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มคนอาศัยอยู่ร่วมกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน มีความรู้สึกนึกคิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ในนวนิยายวายเรื่อง คารุ ผู้แต่งได้นำเสนอเหตุการณ์ที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบพื้นที่ชุมนุมทางการเมือง หรือที่อึกก็ออกอุบายให้คนรู้เรื่องคำสาปที่มีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ร้ายแรงในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนคนอื่นหลงเชื่อและคิดเห็นตามเขา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เด็กหนุ่มรีบเดินเกมต่อด้วยการเป่าหูไอ้คน มันพูดมากและมีฟอลโลเวอร์ในโซเชียลแพลตฟอร์มต่าง ๆ มากพอจะเป็นลำโพงให้เขาได้ และในที่สุดก็สำเร็จ เพียงข้ามคืน เรื่องลึกลับกับพฤติกรรมฉาวของพวกเขาจวนจะแพร่ไกลด้วยความสนุกปากของผู้คน อึกก็อึ้งใจด้วยซ้ำเมื่อพบว่าพวกนั้นเริ่มหวั่นไหว (คารุ:365)

อึกก็เลือกใช้วิธีนี้การกระจาย “ข่าวลือ” ผ่านคน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ มีผู้ติดตามในโซเชียลมีเดียจำนวนมาก เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างพื้นที่การกระจายข่าวให้กว้างขึ้น เมื่อข่าวแพร่ออกไปก็ทำให้คนคล้อยตามได้ส่งอาจส่งผลให้ผู้ที่เป็นผู้ต้องสงสัยรอดพ้นจากความสงสัยนั้น นอกจากนี้ คนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันก็สามารถเลือกบุคคลขึ้นไปเป็นชนชั้นปกครองหรือผู้มีอำนาจในเวลาต่อมาได้ ดังเหตุการณ์การเลือกหัวหน้าห้องของห้อง ม.4/1 ที่ได้ตัวผู้มาเป็นหัวหน้า ทำให้เห็นอำนาจของคนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกผู้ปกครอง ทำให้เห็นว่า พื้นที่ที่ปรากฏในนวนิยายวาเรื่องคารุ เป็นพื้นที่ที่ทำให้เห็นถึงอำนาจนิยม กระทั่ง

การขีดขูเผด็จการ โดยพื้นที่ของอำนาจมีเรื่องของค่านิยม ธรรมเนียม และวัฒนธรรมของคนในสังคมมาเกี่ยวข้อง ดังนั้นแต่ละพื้นที่จะปรากฏเรื่องความเกรงใจ ต้องเคารพผู้ใหญ่ เชื้อพังผู้ใหญ่ จึงทำให้เกิดการใช้อำนาจในลักษณะต่าง ๆ ได้

2.3 ลักษณะของการใช้อำนาจ

การศึกษาลักษณะของการใช้อำนาจจำแนกตามกระบวนการที่ก่อให้เกิดอำนาจ คือ สร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการใช้อำนาจในบริบทต่าง ๆ ซึ่งสังเกตจากพฤติกรรมของตัวละคร ที่แสดงออกหรือกระทำกับอีกฝ่าย สำหรับลักษณะของการใช้อำนาจมีดังนี้

1) การใช้อำนาจผ่านคำพูด คือ การที่ตัวละครใช้คำพูดเพื่อไปสร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ ซึ่งคำพูดที่ใช้จะมีนัยเชิงบังคับหรือการแสดงอำนาจของตัวเอง มีลักษณะเป็น “คำสั่ง” เมื่อผู้พูดพูดออกไป อีกฝ่ายก็จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม การใช้อำนาจในลักษณะนี้ ผู้พูดจะต้องมีวาทีศิลป์ในเรื่องของการเลือกใช้คำ และพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้อีกฝ่ายคล้อยตาม ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคลที่เป็นหัวหน้า อย่างเช่น ถั่วพู ซึ่งเป็นหัวหน้าห้องที่มีภรรยาใช้คำพูดเพียงไม่กี่คำในการควบคุมหรือเตือนอีกฝ่าย จนต้องยอมจำยอม นอกจากถั่วพูใช้คำพูดในการแสดงออกเชิงอำนาจแล้ว ถั่วพูยังใช้ชั้นเชิงในการพูดโดยให้ผู้ฟังคือครรลอง รู้สึกเกรงใจทั้งต่อตัวเองและตัวอีกที่ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทด้วย การใช้อำนาจลักษณะนี้จะเป็นการประนีประนอม คือ ไม่ได้ทำให้ผู้อยู่ใต้อำนาจรู้สึกอึดอัดหรือรู้สึกว่าตนกำลังตกอยู่ภายใต้อำนาจ แต่เป็นการให้รู้สึกว่ามีอำนาจไว้ระลึกรู้ว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มึงห้ามกูทำ!” ถึงอย่างไร ครรลองก็ยอมลดเสียงเหลือแค่ได้ยินกันสองคน

“สรุปนะไอ้ห่านั้นมันจงใจหาเรื่อง เพราะผู้หญิงที่มันตามจีบอยู่ตั้งนานเสือกเล่นมาหากูแทน” “แกเป็นสาววัยรุ่นนักเรียนนะ”

“แล้วทำ ---!” ไม่ปล่อยยให้เขาเถียงมันว่า “ต่อไม่เห็นกับตำแหน่งก็เห็นกับอ๊กก็มันเหอะ”

นั่นเองครรลองจึงชะงักและเย็นลงได้ (คาธ:56)

คำพูดที่แสดงอำนาจนอกจากจะเป็นคำสั่งแล้ว ยังมีการใช้คำพูดที่แสดงอำนาจโดยตรง นั่นคือการใช้คำพูดของผู้มีอำนาจเพื่อชี้ขาด ซึ่งมีผลในด้านการควบคุมโดยตรงด้วย คือทำให้ผู้ฟังนั้นยอมจำนนต่อสารที่ได้รับ และยอมปฏิบัติตามอย่างไร้เงื่อนไข ดังที่อัครกัซึ่งเป็นสาวตรีนักเรียนชั้นข้อเสนอนิให้ไม่ทำตามความต้องการของตน เมื่อ นโมก็ไม่ได้เชื่อและยอมทำตามโดยทันที อัครกัก็ต้องแสดงอำนาจโดยอ้อมอำนาจที่ตนมีอยู่ คือ “คำพูดของกุคือระเบียบ!” ซึ่งเป็นผลให้ไม่เปลี่ยนแปลงที่และยอมทำตามข้อเสนอนิให้ทันที กระบวนการใช้อำนาจผ่านคำพูดนั้น เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด คือ สามารถกระทำโดยไม่ต้องอาศัยกำลัง แต่ต้องใช้ชั้นเชิงทางวาทศิลป์มาช่วย ทั้งนี้ผู้ฟังหรือผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจเองก็ต้องมีความเกรงกลัวหรือเกรงใจในตัวผู้มีอำนาจด้วย จึงจะทำให้กระบวนการใช้อำนาจนี้ประสบความสำเร็จ

2) การใช้อำนาจผ่านน้ำเสียง เป็นสิ่งที่ผู้พูดใช้แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตน ซึ่งทำให้คู่สนทนาเข้าใจสารที่ต้องการสื่อออกไปมากขึ้น ผู้แต่งได้นำเสนอกการใช้อำนาจผ่านใช้ “น้ำเสียง” เพื่อเน้นให้ผู้อ่านเห็นถึงเจตนารมณ์ในการใช้อำนาจของผู้พูดกับคู่สนทนา โดย ผู้พูดที่ต้องการใช้คำพูดเพื่อแสดงอำนาจในการควบคุม ครอบงำ หรือให้คนตรงข้ามมีท่าที พดติกรรม หรือความคิดให้เป็นไปตามความต้องการมักจะใช้น้ำเสียงที่ดุตัน เสียงดัง มีความเด็ดขาด เพื่อให้บุคคลเป็นไปตามความต้องการ ดังเหตุการณ์ที่อัครกัจะใช้คำสั่งการต่าง ๆ หรือใช้อำนาจสาวตรีนักเรียนเข้าปราบนักเรียนที่กระทำผิดกฎ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ไอ้โรงเรียนท่านก็ไม่เลิกให้ใส่ยูนิฟอร์มขณะที่ ต้องใส่ชุดแบบเดียวกับมึง ขายชี้หน้าเขาจิบหาย! “พอ! อีกกระซอกปีกรุ่นน้องร่างเล็กกว่าเขาลอยห่างจากที่ กำลังจะโจนเข้าหาคุณกรณี “ปล่อย!” คนถูกกลายยังอึดอัด คำพูดไม่ชัดเจนเพราะผลจากคู่อริทำให้แค้นเริ่มบวม

“อยู่หนึ่ง ๆ กูเป็นสาวตรีนักเรียนนะโว้ย!” เด็กหนุ่มตะคอกแล้วออกกำลังลากปีกเจ้าตัว คนอึดอัดยิ่งเซห่างมา ถึงกระนั้นก็ยังสะบัดหน้ามาแยกเขี้ยวใส่

“สาวตรีแล้วโวะ!” เขาชะงัก หน้าชาไปแวบหนึ่ง เขี่ยเสื่อจริงของมัน! (คาร:11)

การใช้น้ำเสียงที่ดูตันของอ๊กก็เป็นการข่มให้อีกฝ่ายรู้สึกเกรงกลัว และเห็นถึงอำนาจของตน ทำให้ครอบงำคู่สนทนาได้ง่ายขึ้น มีข้อสังเกตว่า การใช้น้ำเสียงเป็นส่วนที่ทำให้ความหมายของคำนั้นชัดขึ้น เช่น ถ้าผู้พูดพูดคำว่า เข้ามา โดยเสียงที่ราบเรียบ ก็จะทำให้เข้าใจว่าชักชวนมากระทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน แต่ถ้าหากผู้พูดใช้น้ำเสียงเชิงประชด ก็จะทำให้ผู้ว่าเข้าใจว่าผู้พูดแกล้งทำเกินควรหรือพูดแค้นเพราะความไม่พอใจ

3) การใช้อำนาจผ่านการกระทำ การที่ผู้มีอำนาจใช้กำลังทางกายภาพในการเข้าไปสร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ เช่น ใช้ความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย การใช้อำนาจในลักษณะนี้เป็นการใช้อำนาจแบบเด็ดขาด เพื่อให้ผู้ถูกกระทำปฏิบัติตามคำสั่งทันที ดังเหตุการณ์ภาพการใช้กำลังเพื่อให้นักลุ่มผู้ชุมนุมเลิกสร้างควมวุ่นวายไกลาหนดหน้าโรงเรียน เพราะเห็นว่าใช้คำสั่งเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ดังนี้

ความร้อนพุ่งออกหู มือที่ขยำท่อนแขนอีกฝ่ายอยู่ขยับแน่น หากมองทะลุลงใต้แขนเสื้อได้คงเห็นกล้ามเนื้อของเขาเกร็งขึ้นเป็นลูก และมีเส้นเลือดตึงกระจุก

“นั่นมึงก็รักษาชื่อโรงเรียนหน่อย คนข้างนอกมันมองเข้ามา เห็นพวกมึงตีกันอยู่หน้าประตูโรงเรียนนี่นะเห็นมั๊ย!” รุ่นน้องไม่ทันค้านอะไร ไม่ใช่เพราะพวกมันเห็นจริงว่าในความคลาดล่าของยามเช้า (คาร.น.12)

การใช้กำลังเป็นตัวเลือกสุดท้ายที่ผู้มีอำนาจใช้ในการควบคุมสร้างผลกระทบ ครอบงำ อย่างไรก็ตาม บริบทในเรื่องเป็นโรงเรียนที่ต้องคำนึงถึงกฎหมาย สิทธิของนักเรียน กฎระเบียบต่าง ๆ การใช้ความรุนแรงจึงต้องทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ นวนิยายวายเรื่องคาซ ยังได้นำเสนอเรื่องของลักษณะของการใช้อำนาจระดับต่าง ๆ โดยเริ่มจากวิธีการที่ประณีประนอมที่สุด นั่นก็คือการใช้คำพูด ต่อมาจึงเพิ่มระดับความรุนแรงในการใช้อำนาจ นั่นก็คือการใช้น้ำเสียง ที่สามารถสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของผู้พูดได้ดีกว่า แต่ถ้าหากสองลักษณะนี้ใช้ไม่ได้ผล ผู้มีอำนาจจะเลือกลักษณะที่สามคือการใช้กำลัง

3. ผลของการใช้อำนาจ สามารถจำแนกตามลักษณะผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการที่ก่อให้เกิดอำนาจ คือ สร้างผลกระทบ ครอบงำ หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการ ผลของการใช้อำนาจไว้แบ่งออกเป็น 9 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การแบ่งฝ่าย เกิดจากเจตนาของคนที่ต้องการแบ่งออกจากกัน เมื่อเกิดเป็นกลุ่มต่าง ๆ ก็เกิดความไม่พอใจและความไม่พอใจที่ไม่อาจทำให้เป็นส่วนเดียวกันได้ ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นการแบ่งฝ่าย ที่มีทั้งฝ่ายที่สนับสนุนโรงเรียน และฝ่ายที่ต่อต้าน จะกลายเป็นข้อขัดแย้งทันที ซึ่งผู้เห็นต่างมักจะถูกกำจัด เพราะด้วยบริบทที่เป็นโรงเรียน นักเรียนต้องทำตามกฎระเบียบและครู ดังนี้

หากว่าศุภพลเอง ก็ผลักดันนักเรียนเห็นต่างให้เป็นฝ่ายตรงข้ามเช่นกัน แล้วการจ้องไปปล่อยปละให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า แท้จริงก็ไม่ต่างจากยืมมือคนร้ายก่อความรุนแรงเพื่อปิดปากเด็กเด็กที่ทางโรงเรียนไม่พึงใจ บังอาจขัดขวางการแข่งวิ่งวัฒนธรรมเผด็จการของศุภพล (คาธ:348)

การแบ่งฝ่ายดังกล่าวไม่ได้เป็นการยึดเยียดจากผู้มีอำนาจ เพราะอีกฝ่ายก็เต็มใจในการแบ่งแยกตัวเองออกจากกลุ่มที่เชิดชูเผด็จการ ด้วยอุดมการณ์ที่ยึดมั่นต่างกัน การต่อสู้เพื่อตนเองจึงเกิดขึ้น หากแต่การต่อสู้นั้นไม่ถูกใจผู้มีอำนาจ จึงทำให้เกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ดังการใช้อำนาจของศุภพลที่ทำให้นักเรียนเกิดการแบ่งแยก

3.2 ความไม่เท่าเทียม มาจากการที่คนบางกลุ่มในสังคมไม่มีโอกาสเข้าถึงโอกาสเหมือนคนอีกกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะในพื้นที่โรงเรียนที่กลุ่มผู้มีอำนาจจะมีอิทธิพลในการเข้าถึงทรัพยากรของโรงเรียนมากกว่าคนอื่น ดังที่อัคร์และกลุ่มสรวัดนักเรียนมีอำนาจและสิทธิในการกระทำการใด ๆ เหนือนักเรียนคนอื่น การเลือกปฏิบัติระหว่างคนธรรมดาทั่วไปกับกลุ่มที่ได้รับการสถาปนาจากผู้มีอำนาจให้เป็นคนที่มีอิทธิพล เป็นต้นตอนำไปสู่การผู้มีอิทธิพลและอิทธิพลชนเหนือคนอื่น ดังนี้

“นักเรียนเยี่ยวไม่ได้ แล้วมึงเข้ามาในนี้ทำไม” วรคดีหนึ่ง
 พลังเล็กคิ้วข้างหนึ่งขึ้น ...

อยากจะวิ่งออกไป แต่คนอย่างเขาฉลาดพอจะรู้ว่ามัน
 ไม่ใช่เด็กหนุ่มกระตักปากหยันกระแทกเท้าเข้าไปหยุดที่โถข้างกัน
 เบียงคอเล็กจากนั้นปลดเข็มขัดและกระดุมกางเกงลงก่อเสียงบ้างคือ
 เป็นเชิง

“นี่ไงคำตอบกูเป็นสารวัตรสารวัตรใช้ห้องนี้ได้เพราะอยู่คุณละ
 ระดับ” (คาร:30)

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของผลประโยชน์ในธุรกิจและหน้าที่การงาน
 มาเกี่ยวข้อง เห็นได้จากแม่ของวสุวัฒน์ที่พยายามผลักดันให้ลูกเข้าสังคมเพื่อได้มี
 “คอนเนกชัน” (Connection) หรือเส้นสายที่จะสามารถเป็นช่องทางให้เขาสามารถ
 ทำกิจการใด ๆ ได้สะดวก ในเหตุการณ์นี้ได้ชี้ให้เห็นถึงมุมมองของสังคมในระบบ
 อุปถัมภ์ ระบบนี้ทำให้คนที่มีความสามารถ แต่ขาดคอนเนกชันสามารถเติบโตได้ยาก
 ในขณะที่ กลุ่มที่ได้เติบโตมีหน้ามีตาในสังคมก็ยังคงเป็นกลุ่มเดิม ๆ ซึ่งเกิดจากการใช้
 อำนาจ อิทธิพลในกลุ่มเดียวกันนั่นเอง โดยการใช้อำนาจที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ
 และความไม่เท่าเทียมมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย โครงสร้างสังคม การบริหาร
 จัดการของผู้มีอำนาจ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และค่านิยม จนก่อให้เกิด
 ความไม่เท่าเทียมกันขึ้น

3.3 ความขัดแย้ง อาจมาจากความคิด ทำทาง หรือการใช้วาจาที่
 ส่งผลกระทบต่ออีกฝ่าย ดังเหตุการณ์ที่มีการโต้เถียงในห้องปกครองเกี่ยวกับ
 กฎระเบียบที่คุุภพโลใช้ควบคุมนักเรียน ทั้งเรื่องทรงผม การใช้โทรศัพท์ การปฏิบัติ
 ต่อครูอาจารย์ ระหว่างผู้ที่รักษากฎคืออาจารย์และสารวัตรนักเรียนกับผู้ที่อยู่ภายใต้
 กฎคือนักเรียนทั่วไป จนเกิดความขัดแย้งขึ้น ดังนี้

“อาจารย์ไม่รู้สิที่ว่า นี่คือการสร้างวัฒนธรรมของความกลัว
 โดยเกลี้ยกล่อมให้เด็กเซนเซอร์ตัวเองหรือจงใจสอนให้เด็กทั้งสิทธิและ
 เสรีภาพของตัวเองเอง เพียงเพื่อโรงเรียนจะไม่ต้องเสี่ยงถูกติฉินนินทา
 เวลาที่ตัดสินเด็กในเรื่องไม่เป็นเรื่องหรือครับ” (คาร:240)

การโต้เถียงดังกล่าว ทำให้เห็นถึงความขัดแย้งอย่างชัดเจน อาจเกิดจากการรับรู้ในเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีความต้องการที่แตกต่างกันหรือแย้งซึ่งในสิ่งเดียวกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในโรงเรียน ผู้มีอำนาจพยายามยุติความขัดแย้งด้วยการใช้กฎระเบียบต่อไป ทั้งนี้ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540:11) กล่าวถึงการจัดการความขัดแย้งในองค์กรว่า ความขัดแย้งอาจจะมีประโยชน์หรืออาจมีโทษ ขึ้นอยู่กับวิธีการบริหารในองค์กรการที่ดีที่สุด ความขัดแย้งอาจช่วยกระตุ้นแรงจูงใจให้คนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งในองค์การช่วยกระตุ้นให้คนพยายามหาทางแก้ปัญหาซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างซึ่งส่งผลต่อการทำงานของคน ดังนั้น ผู้มีอำนาจจึงต้องสามารถในการควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไปในทิศทางที่ดีเพื่อให้สังคมดำรงต่อไปได้

3.4 การต่อต้านขัดขืน ดังเหตุการณ์ที่นักเรียนมาชุมนุมเพื่อคัดค้านนโยบายของโรงเรียน เนื่องจากไม่ยอมรับอำนาจและผู้มีอำนาจในโรงเรียน เมื่อหลายคนไม่พอใจต่อการกระทำดังกล่าวจึงรวมตัวกันเพื่อแสดงจุดยืนและบอกความต้องการของตนให้โรงเรียนทราบการรวมกลุ่มกันต่อต้านหรือขัดขืนนี้ไม่ได้เป็นเพียงการรวมกลุ่มเฉพาะเด็กในโรงเรียนเดียวกันเท่านั้น แต่ยังมีกรรวมกลุ่มของสมาชิกจากกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความรู้สึกเดียวกันร่วมด้วย ดังนี้

พวกนั้นเคยไหมกระแสดว่าบาตรอาจารย์ คัดค้านนโยบายโรงเรียน ทำตัวเกรียนใส่รุ่นพี่ฝ่ายปกครอง ปวดหัวเพราะรับมียากขึ้นทุกที ทุกวันนี้โลกหมุนเปลี่ยนทิศขึ้น ทำอะไรผลิผลลามโรงเรียน อาจถูกพวกเด็กเหลือขอประจานไปทั้งประเทศหรือทั้งโลกงุ่นในโรงเรียนไม่พอได้ยิวว่าวันนี้พวกมันตั้งใจจะไปชุมนุมแถวแหลมแท่นร่วมกับเด็กโรงเรียนคู่อริที่มีอาจารย์กลั่นแกล้งนักเรียน แถมยังอัดคลิปแพร่ไปทั่วอินเทอร์เนต (คาระ.:7)

เห็นได้ว่า การใช้อำนาจทำให้คนไม่พอใจ จนเกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อต่อต้าน ฝ่ายผู้มีอำนาจก็หาทางยุติความไม่พอใจดังกล่าว จนทำให้เกิดเหตุการณ์บานปลาย มีข้อสังเกตว่า ผู้เขียนได้นำเสนอการรวมกลุ่มกันต่อต้านแบบสมัยใหม่คือ การใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นสื่อในการกระจายข่าว และเป็นพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นของตน เมื่อมีเรื่องของสื่อมาเกี่ยวข้อง จะกลายเป็นกระแสโด่งดังทันทีส่งผลให้คนในกลุ่มมีจำนวนมากขึ้นด้วย

3.5 ความสัมพันธ์ถดถอย การทำให้ความสัมพันธ์ที่เคยดีต่อกันถดถอย เกิดช่องว่างระหว่างกัน โดยอาจเกิดกับผู้มีอำนาจกับผู้อยู่ใต้อำนาจ หรือผู้ที่อยู่ใต้ อำนาจด้วยตัวเอง ดังเหตุการณ์ที่คนไม่ชอบอยู่ใกล้เพื่อนอย่างถั่วพู อีกต่อไปเพราะ ถูกอาจารย์ใช้อำนาจในห้องบังคับให้นั่งและทำงานคู่กัน ซึ่งทำให้เขารู้สึกอึดอัด

จุดอ่อนของไอค์นคือผู้ชายที่ตัวเล็กกว่ามันเกือบครึ่งผิวนวล ๆ หัวกลม ๆ และดวงตาก็ยิ่งโตเพราะแวนกลม ๆ ที่เจ้าตัวสวมอยู่ ชื่อจริงถั่วพู แต่ใช้วัฒนธรรมตั้งสมญาให้ลับหลังว่า “คุณถั่วพูตาถึง” คำที่เป็นคนนิ่ง ๆ แต่มีความคิดเฉียบขาดและการตัดสินใจก็มักเด็ดเสมอ จนกลายเป็นสาเหตุให้คนตัวเล็ก ๆ นิ่ง ๆ คนนี้ได้รับเลือกเป็นหัวหน้า ห้องมาสามปีก่อน เปล่า ไอค์นไม่ได้กลัว เพราะความเฉียบขาดหรือ เด็ดขาดนั้น มันกลัวเพราะถูกบังคับให้ต้องใกล้ชิดถั่วพูกบอย อย่างที่ พวกเด็กหัวแข็งชอบยกมาพูดเด็กควรมีสิทธิ์อย่างนั้นอย่างนี้ หนึ่งใน อย่างนั้นอย่างนี้ ก็คือการจับคู่หรือเลือกกลุ่มทำงานตามความสมัคร ใจตัวเอง (คาร:47)

นอกจากนี้ ผู้แต่งได้นำเสนอความสัมพันธ์ที่ถดถอยของผู้มีอำนาจ กับและผู้อยู่ใต้อำนาจ คือ อักกัที่รังเกียจพฤติกรรมของอาจารย์สอนพละ ที่แสดง พฤติกรรมที่หยาบคาย ใช้อำนาจสั่งให้นักเรียนกระทำการใด ๆ ตามใจตนเอง คุณค่านักเรียนด้วยคำพูด และกิริยาท่าทีต่าง ๆ ทำให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ถดถอยปรากฏ ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ เกิดความรู้สึกอึดอัดใจอย่างค้นและถั่วพูกับเกิดความรู้สึกรังเกียจ อย่างอักกักับครูพละ ช่องว่างดังกล่าวเป็นช่องว่างที่เกิดจากความรู้สึก ซึ่งถ้าหาก รุนแรงไปก็อาจจะเชื่อมต่อกันได้ยาก

3.6 การหลีกหนี เป็นการเลี่ยงจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ด้วยวิธีการบางประการ เพื่อให้ตนเองนั้นหลุดพ้นจากความกดดันหรือ ความยากลำบาก การหลีกหนีมักเกิดขึ้นกับผู้ที่ได้รับความกดดันจากบุคคลรอบข้าง เป็นเวลานาน ส่งผลให้เขาไม่เป็นตัวของตัวเอง จึงต้องเลือกหลีกหนีจาก สถานการณ์ตรงนั้น ดังเหตุการณ์ที่อาจารย์ฎีการู้สึกกดดันเพราะเขานั้น รักกับอาจารย์ขาดก แต่ต้องทำตัวหลบซ่อนเพราะกฎระเบียบห้ามคนในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางชู้สาว โดยเฉพาะ ในเพศเดียวกัน เขาทั้งสองเองก็เป็นอาจารย์

ฝ่ายปกครอง เป็นผู้ต้องรักษากฎระเบียบ ต้องเป็นตัวอย่างให้แก่อาจารย์และนักเรียน ครั้นเมื่อเขาทำผิดกฎเสียเอง ความกดดันที่ได้รับทำให้อาจารย์ฎีกาต้องลาออกไปทำงานที่อื่น และเลือกจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายในที่สุด ดังนี้

“อาจารย์ขาดคนน่าจะ ... คบหากับอาจารย์ฎีการะยะหนึ่งก่อน
จะมีเหตุให้แยกทางกัน” ...

ปลายเสียงทอดหาย กลายเป็นอึกที่เย็นอยู่ข้างเขาพิมพ์ขึ้น
แทนดวงตาของมันกวาดลานอย่างพยายามค้นหลักฐานในความทรง
จำ พยายามปะติดปะต่อ “อาจารย์ฎีกาก็เลยลาออกไป

“ใช่” ในที่สุดถ้อยของผู้ร่ำไห้ก็หลุดลอดพร้อมสะอื้น

“มันไม่ควรจะเป็นอย่างนั้นถ้าเราไม่ได้อักรักกันก็อาจไม่ตาย”

(คาร:445)

นอกจากนี้ ผู้แต่งได้นำเสนอให้วุฒิมน์มีวิธีการหลีกเลี่ยงอีกแบบ คือ การนำตัวเองไปทำกิจกรรมที่ตนชื่นชอบ นั่นก็คือการดูหนัง การดูหนังเป็นการทำให้ วุฒิมน์ได้อยู่กับตัวเอง และหนีความกดดันจากครอบครัว ทั้งเรื่องปัญหาระหว่าง พ่อกับแม่ การถูกมองว่าเป็นลูกคุณหนู การต้องป็นหน้าเข้าสังคม หนึ่งเป็นศิลปะ ที่ทำให้เขาได้เสพแล้วสบายใจ การหลีกเลี่ยงจากความกดดันของอาจารย์ฎีกาและ วุฒิมน์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน อาจารย์ฎีกาเมื่อลาออกแล้วก็ยังต้อง วนเวียนกับปัญหา ทางออกสุดท้ายจึงเป็นการจบชีวิต ในขณะที่ วุฒิมน์เลือกวิธีการ หลีกเลี่ยงที่ทำให้ตัวเองนั้นดีขึ้น มีทัศนคติและมุมมองที่มีต่อโลกกว้างขึ้นจากการดูหนัง เมื่อได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน เขาจึงใช้หนึ่งในการสร้าง พื้นที่ให้กับตัวเองในสังคม ด้วยการประกวดหนังสั้น คือการเอาสิ่งที่ชอบมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ เมื่อคนได้รับความกดดันจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ทำให้การตัดสินใจ ในการเลือกดำเนินชีวิตต่อต่างกันด้วย อำนาจเข้ามามีผลทำให้คนตัวเล็กต้องเผชิญ กับความยากลำบาก การหลีกเลี่ยงจึงเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ปัญหาผ่านพ้นไปได้

3.7 การถูกลดทอน อาจจะเป็นเรื่องของบทบาทหน้าที่ การมีอำนาจ ค่านิยม หรือการให้ความสำคัญ การลดทอนมักจะเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ได้รับความกดดัน จนทำให้เกิดการเปื้อนนายต่อระบบอำนาจ จนนำไปสู่การลดทอนคุณค่าในที่สุด

ตั้งเหตุการณ์ที่ทีมสำรวจตัวนักเรียนต้องลดบทบาทลง เนื่องจากความกดดันที่โดนสังคมวิจารณ์เรื่องการทำโทษเด็ก การใช้อำนาจในการปกครองในโรงเรียนที่เป็นเผด็จการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แต่หลัง ๆ มาเมื่อบทบาทของฝ่ายปกครองเริ่มลดแล้ว คนที่จับตามองนักเรียนมีอำนาจเหนือเด็กคนอื่น ๆ ด้วยสายตาขุนข่อง ขึ้นทุกที งานสำรวจตัวจึงพลอยถูกกำหนดให้ “หลวม” ลง ถ้าไม่ใช่กรณีผิดกฎหนักให้พยายามอย่าไปยุ่งเกี่ยว หรือแม้เมื่อเจอก็อาศัยตักเตือนก่อนแจ้งอาจารย์ ไม่ลงมือผล็ลตามเก่า ไป ๆ มา ๆ พวกเขาจึงเหลืองานน้อยลง (คาร.น.358)

จากที่ต้องมีการประชุมทุกสัปดาห์เพื่อติดตามการดำเนินงาน และความประพฤติของนักเรียน ก็แทบจะไม่มีการประชุมเลย บ่งบอกว่า การปกครองในโรงเรียนเริ่มสั่นคลอน ซึ่งทำให้การใช้อำนาจนั้นหันกลับมาทำร้ายตัวผู้ใช้เอง

3.8 ความหวาดกลัว ศุภพลได้รับการยกย่องว่าเป็นโรงเรียนที่เคร่งครัดในกฎระเบียบ นักเรียนมีกิริยาสุภาพเรียบร้อย ความเข้มงวดดังกล่าวจึงเป็นงานหนักของอาจารย์ในการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในกรอบ และด้วยผู้ปกครองของนักเรียนศุภพล ส่วนใหญ่คือคนที่มีฐานะ มีหน้ามีตาและอิทธิพลในสังคม การเข็ดตดสติใจของเขาตั้งสร้าง ความหวาดกลัวให้เขาไม่น้อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การรับมือเด็กบ้านรวยหรือผู้ปกครองมีอำนาจเต็มมือนั้นเป็นเรื่องน่าหนักใจ ไม่มีใครรู้ว่าหากตดตดสติโทษเด็กเหล่านั้นไป ชีวิตและอนาคตของเธอยังปลอดภัยดีหรือเปล่า ต่อให้อาจารย์ส่วนมากจะบอก “ศุภพลมีชื่อเสียงเรื่องความเข้มงวด ซึ่งเป็นสิ่งครอบครัวเด็กจะต้องยอมรับได้ตั้งแต่เข้ามาสมัครเรียนแล้ว” กระนั้นนับวันเด็กรุ่นใหม่ ๆ ก็รังแต่จะยิ่งปกครองลำบาก (คาร:220)

การใช้อำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายวายเรื่อง คาร ของปราปต์ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการควบคุมพฤติกรรมนักเรียนตามกฎระเบียบของโรงเรียนเท่านั้น หากแต่ยังเผยให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เชื่อมโยงกับค่านิยมเรื่องเพศในสังคม โดยเฉพาะในโรงเรียนชายล้วนอย่าง “ศุภพล” ซึ่งใช้ระเบียบข้อห้ามเป็นเครื่องมือ

ในการกดทับความหลากหลายทางเพศ เช่น การห้ามนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน หรือ การจัดวางบทบาทของเพศในลักษณะชายเป็นใหญ่ ขณะเดียวกัน ครอบครัวของ ตัวละครอีกก็สะท้อนอำนาจแบบปิตาธิปไตย ที่กดทับให้เขาต้องปฏิบัติตาม กรอบของ “ความเป็นชายที่สมบูรณ์” และมองว่าเพศหญิงเป็นฝ่ายรองเสมอ

กลไกการสร้างอำนาจในนวนิยายจึงดำเนินผ่านระเบียบ วาทกรรม และความเชื่อ ทางสังคม ซึ่งผู้มีอำนาจใช้ควบคุมทั้งในระดับพฤติกรรม ความคิด และอัตลักษณ์ของ บุคคล โดยเลือกใช้วิธีการที่หลากหลาย ตั้งแต่คำพูด น้ำเสียง การกระทำ ตลอดจน การอ้างอิงต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น คำสาปของโรงเรียน เพื่อให้ใช้อำนาจที่ใช้นั้น คุ้มความชอบธรรม

ท้ายที่สุด สิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ากลไกอำนาจเหล่านี้ดำเนินการอย่างได้ผล หรือไม่ ก็คือ “ผลของการใช้อำนาจ” ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมในเรื่อง ทั้งการแบ่งฝ่าย ความขัดแย้ง ความไม่เท่าเทียม ความหวาดกลัว หรือแม้กระทั่งการลุกขึ้นมาต่อต้าน ของกลุ่มนักเรียนผู้เห็นต่าง ซึ่งกลายเป็นแรงกระเพื่อมสำคัญที่ตั้งคำถามต่อระเบียบ แบบแผนเดิม และทำให้สถานศึกษากลายเป็นเวทีแห่งการต่อรองทางอำนาจ อย่างเข้มข้น

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาการสร้างอำนาจผ่านสถานศึกษาในนวนิยายวายเรื่อง คาคธ ของ ปราบต์ พบว่า ที่มาของอำนาจมี 3 ลักษณะ คือ อำนาจที่มีที่มาจากบุคคล อำนาจที่มีที่มาจากกฎระเบียบ และอำนาจที่มีที่มาจากสิ่งเหนือธรรมชาติ สำหรับกระบวนการ ใช้อำนาจพบความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้ใช้อำนาจและกลุ่มผู้ถูกใช้อำนาจ 3 ลักษณะ คือ การใช้อำนาจในกลุ่มผู้บังคับบัญชาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้อำนาจใน กลุ่มอาจารย์ต่อนักเรียน และการใช้อำนาจของรัฐต่อโรงเรียน ในส่วนของพื้นที่ใน การใช้อำนาจพบ 2 ลักษณะ คือ การใช้อำนาจในพื้นที่โรงเรียน และการใช้อำนาจ ในพื้นที่สาธารณะ สำหรับลักษณะของการใช้อำนาจพบ 3 ลักษณะ คือ การใช้อำนาจผ่าน คำพูด การใช้อำนาจผ่านน้ำเสียง และการใช้อำนาจผ่านการกระทำ ในด้านของ ผลของการใช้อำนาจพบ 8 ลักษณะ คือ การแบ่งฝ่าย ความไม่เท่าเทียม ความขัดแย้ง การต่อต้าน/ขัดขืน ความสัมพันธ์ถดถอย การหลีกเลี่ยง การลดทอน และความหวาดกลัว

นวนิยายวายุเรื่องคารุ แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจภายใต้กฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์และชื่อเสียงของกลุ่มหรือองค์กรกับกลุ่มที่พยายามปลดแอกจากกฎระเบียบที่ไม่มีความเป็นธรรม เพื่อสร้างพื้นที่เสรีให้แก่ตนเองบนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพในสังคม โดยสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับกฎระเบียบและการใช้อำนาจ กระบวนของอำนาจได้สร้างผลกระทบ ครอบครัว หรือบังคับให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มคนที่มีอำนาจในการควบคุมสังคม และยังเป็นคนผลิตตำนานหรือเรื่องเล่า อำนาจมักเกิดขึ้นจากคนที่เป็นผู้นำหรือผู้มีอำนาจในสังคมที่เข้ามาควบคุม ออกกฎสร้างวาทกรรม หรือสร้างเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้อำนาจและกระบวนกรใช้อำนาจมีความชอบธรรม

น่าสนใจว่า นำเสนอเรื่องการใช้อำนาจในพื้นที่โรงเรียนเป็นหลัก นัยหนึ่งคือการจำลองการใช้อำนาจในสังคมด้วย คือ การสร้างเหตุการณ์ให้เห็นถึงลักษณะของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ที่มีทั้งกฎระเบียบ ชนชั้น ความไม่เท่าเทียม อาจเพื่อเสียดสีและตีแผ่ภาพสังคมปัจจุบันก็เป็นได้ ผ่านพฤติกรรมของตัวละครที่โลดแล่นภายในเรื่อง ทั้งนี้พบว่า ในการใช้อำนาจ ผู้ใช้มักมีขั้นตอนและขั้นเชิงในการเลือกใช้ หากต้องการให้การใช้อำนาจสัมฤทธิ์ผลเร็วขึ้น ผู้ใช้จะต้องศิลปะในการเลือกสรรวิธีการสื่อสาร เพื่อให้อีกฝ่ายจำยอม จะด้วยคำพูด น้ำเสียง หรือการกระทำที่ดี ซึ่งมีทั้งขั้นประนีประนอม ไปจนถึงขั้นที่ต้องใช้ความรุนแรง คือ การใช้กำลังแต่ควรเป็นตัวเลือกสุดท้าย เนื่องจากเป็นวิธีการที่เอาผิดได้ง่าย

ทั้งนี้ กระบวนกรใช้อำนาจมักมีความสัมพันธ์กับต้นตอของอำนาจที่มาเป็น ตัวควบคุมอำนาจ คือ กำหนดว่าใครมีอำนาจทำอะไร และทำได้แค่ไหน ซึ่งหากใครฝ่าฝืนก็ต้องรับโทษ กฎระเบียบหรือข้อบังคับทางสังคมมักออกโดยรัฐ หรือบัญญัติโดยผู้นำ รวมถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน และกฎต่าง ๆ ก็มักได้รับการยอมรับจากคนในสังคม การที่ผู้มีอำนาจกระทำการใด ๆ โดยยึดตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับทางสังคม ก็จะเกิดความชอบธรรม และจะเกิดผลต่าง ๆ ตามมา ปราบกฏข้อค้นพบผลของการใช้อำนาจว่า เกิดขึ้นได้ 2 ทาง คือ เกิดกับผู้ที่อยู่ได้อำนาจ เช่น การแบ่งฝ่าย ความไม่เท่าเทียม ความขัดแย้ง การต่อต้านขัดขืน ความสัมพันธ์ดุดอย และการหลีกหนี และเกิดกับผู้ที่มีอำนาจเอง เช่น ความหวาดกลัว การถูกลดทอนสำหรับผลของการใช้อำนาจที่เด่นชัด คือ การต่อต้านขัดขืน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้เห็นว่า การใช้อำนาจของผู้มีอำนาจ ย่อมสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สิ่งที่สามารถวัดได้ว่าบุคคลนั้นมีอำนาจหรือไม่ ดูจากผลของการใช้อำนาจ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ กระบวนการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจมองว่า จะช่วยให้เกิดความเรียบร้อยเป็นไปตามกฎระเบียบและกรอบของสังคม อย่างไรก็ตาม หากใช้อำนาจมากเกินไปหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็อาจยิ่งแย่งลงเท่านั้น หรือในบางสถานการณ์ผู้มีอำนาจก็ตกเป็นผู้ที่อยู่ใต้อำนาจเอง จึงอาจต้องหาพื้นที่ตรงกลาง เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ สร้างข้อตกลงของการอยู่ร่วมกัน อันจะส่งผลให้เกิดความสงบสุขมากขึ้น

ข้อค้นพบอีกประการที่น่าสนใจ นวนิยายวายเรื่องคารุ ช่อนปรากฏการณ์ทางสังคมไว้อย่างแยบยล การดำเนินเรื่องจะเห็นบางบริบทที่อิงกับกระแสทางสังคม เช่น เหตุการณ์การประท้วงรัฐบาลของกลุ่มเยาวชน การเรียกร้องสิทธิในการแต่งกาย และทรงผมของนักเรียน การใช้พานไหว้ครูเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกทางความคิดของนักเรียน หรือการต่อสู้ทางความคิดระหว่างกลุ่มผู้ใหญ่กับเด็กรุ่นใหม่ บริบทเหล่านี้ช่วยเน้นย้ำการสร้างอำนาจที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ ยังเห็นวาทกรรมบางอย่าง ที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นเครื่องมือเสริมอำนาจของโรงเรียน เช่น วาทกรรม “การเป็นเด็กดี” “ครูที่ดี” และการสร้างภาพลักษณ์ “โรงเรียนแห่งกฎระเบียบ โรงเรียนที่นักเรียนมีมารยาทดีเด่น” ทำให้อาจารย์ มีสิทธิในการควบคุมความประพฤติของนักเรียน จนก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จากการลงโทษเด็กจนเกินเหตุ การเกิดความบาดหมางระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ วาทกรรมเหล่านี้ยังสร้างความหมายและชี้้นำให้คนสังคมเป็นไปตามแบบแผน หากมีใครสักคนตั้งคำถาม ผู้นั้นก็จะเป็นตัวประหลาด หรือผู้ที่มีความคิดผิดแผก ซึ่งเป็นกลไกที่จำกัดความคิดของคนสังคม

มีข้อสังเกตว่า กระบวนการสร้างอำนาจในโรงเรียน สู่ถึงการสร้างอำนาจในสังคมโดยเฉพาะเรื่องเพศ ผู้มีอำนาจที่ไม่ยอมรับความรักในเพศเดียวกัน การกดขี่กลุ่มเพศทางเลือก เป็นภาพสะท้อนที่ทำให้เห็นถึงการใช้อำนาจ เลือกปฏิบัติกับเพศใดเพศหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้แต่งก็พยายามสร้างพื้นที่ในการแสดงอำนาจให้แก่ผู้หญิงและเพศที่สาม หรือกลุ่มคนชายขอบอย่างชัดเจน ด้วยการให้ตัวละครหญิงเป็นครูฝ่ายปกครอง นักการภารโรง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นงานของผู้ชาย ตัวละครเพศ

ที่สามมีหลายลักษณะ เช่น เด็กที่เรียวร้อยอย่างถั่วพู หรือเด็กที่มีความมั่นใจใน พุดจา โฝงผางแบบจ่านรรจ์ แต่ตัวละครในกลุ่มนี้จะได้รับเลือกให้เป็นผู้นำอยู่เสมอ ถั่วพู เป็นหัวหน้าห้อง ส่วนจ่านรรจ์และเพื่อน ๆ เป็นแกนนำในการประท้วง หรือแม้กระทั่งอ๊ก ที่เป็นหัวหน้าสาววิตรนักเรียน โดยภูมิหลังของตัวละครแต่ละตัวมักจะถูกคุกคาม กดขี่ เนื่องจากไม่มีความเป็น “ชาย” จริงหรือ “หญิง” แท้ แต่ก็แสดงให้เห็นถึง ความสามารถและบทบาทของคนในกลุ่ม LGBTQ+ ที่สามารถเป็นผู้นำและทำหน้าที่ ได้เหมือนกับทุกคน ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับเพศด้วย งานวิจัย นี้แสดงให้เห็นว่า คาส ของ ปราบปราม ไม่ใช่เพียงนวนิยายวายธรรมดา แต่เป็นเรื่องที่ สะท้อนโครงสร้างอำนาจและการต่อสู้ทางสังคมได้อย่างแยบยล โดยเฉพาะประเด็น เกี่ยวกับอำนาจในโรงเรียน อำนาจที่สัมพันธ์กับเพศ และการใช้อำนาจเป็นเครื่องมือ ควบคุมผู้คนในสังคม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ที่มา กระบวนการ และผลกระทบของอำนาจ อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่สามารถพัฒนาและขยายผลต่อไปได้ ดังนี้

1. ขยายการวิเคราะห์การสร้างอำนาจในพื้นที่อื่น ๆ นอกเหนือจาก การใช้อำนาจในโรงเรียน ควรพิจารณารูปแบบอำนาจที่ซับซ้อนขึ้น เช่น อำนาจ ทางเศรษฐกิจ อำนาจเชิงวัฒนธรรม หรืออำนาจผ่านเทคโนโลยี เพื่อให้การศึกษา มีมิติที่หลากหลายขึ้น

2. เปรียบเทียบกับนวนิยายวายเรื่องอื่นที่มีบริบทคล้ายกัน เพื่อให้เห็น แนวโน้มของการนำเสนออำนาจในนวนิยายวายร่วมสมัย และศึกษาว่าแต่ละเรื่อง สะท้อนอำนาจในสังคมอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย เรื่อง แนวคิดเรื่องอำนาจในนวนิยายวายเรื่อง คาค ของ ปราปต์

บรรณานุกรม

นัทธนัย ประสานนาม. (2562). นวนิยายวายไออิของไทย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์, **วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ**. 7(2), 16-34.

นนทชัย ชูวรรณรัตน์. (2564). การวิเคราะห์ห้องคำประกอบของวรรณกรรมวาย **ในการนำเสนอปัญหาความรักจากวรรณกรรมเรื่องคุณหมิปาฏิหาริย์** (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บงกชกร ทองสุก. (2560). มุมมองภาพสะท้อนจากตัวละครในนวนิยายสะท้อนสังคมเพศที่สาม พ.ศ. 2516-2557, **วารสารอินทนิลทักษิณสาร**. 12(2) , 35-57.

ประมวล รุณจนเสรี. (2547). **การใช้อำนาจ : เป็นธรรมชาติของมนุษย์**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาพลังแผ่นดิน.

ปราปต์. (2564). **คาค**. ปทุมธานี : Deep.

ภัณธิกร วงษ์จันทร์เพ็ญ. (2562). **ผู้อำนวยการสถาบันโหราศาสตร์สากล และยูเรเนียนแห่งประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.matichonweekly.com>.

รัตนา ไตสกุล. (2548). **มโนทัศน์เรื่องอำนาจ (The Concept of Power)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

วรางคณา สุขม่วง. (2560). **ภาพสะท้อนคนรักเพศเดียวกันในสังคมผ่านภาพยนตร์ไทย** (วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- วรรณนะ หนูหมื่น. (2551). นวนิยายรักร่วมเพศ : ปัญหาและคุณค่าของมนุษย์,
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 4(2), 35-73.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2540). **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อสร้างสรรค์**
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ดันอ้อ แกรมมี.
- สุธรรม ธรรมรงค์วิทย์. (2519). **อำนาจและการขัดขืน : ชายรักชายในสังคม**
ที่ความสัมพันธ์ต่างเพศเป็นใหญ่ (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์